

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE REKABET HUKUKU UYGULAMASI:

RK'nın Bankacılık Kararı

ICC

19 Aralık 2011

İstanbul

Dr. Murat ÇETİNKAYA
mcetinkaya@rekabet.gov.tr

SORUŐTURMA SÜRECİ

- SÜRECİN BAŐLAMASI : HAZİRAN 2009
- SR AÇILMASI : AĞUSTOS 2009
- SR RAPOR TARİHİ : AĞUSTOS 2010
- NİHAİ KARAR : MART 2011

DOSYA KONUSU ve TEŞEBBÜSLER

KONU : Bankacılık pazarı
Rekabeti bozucu anlaşma (4. md.)

BANKALAR : AKBANK
DENİZBANK
FİNANS BANK
GARANTİ BANKASI
HALK BANK
İŞ BANKASI
VAKIFLAR BANKASI
YKB

MAAŞ ÖDEMELERİ HK. (1/2)

■ İlgili mevzuat

- Özel : 2009 (10+ personel)
- Kamu : 2004 (maaşların bankalarca ödenmesi)
2007 (komisyon + ihale)
2010 (personele dağıtılması)

■ Fiili uygulama

- Kamu : 1998 -1999
- Özel : 2001 - 2002

MAAŞ ÖDEMELERİ HK. (2/2)

- Bankalar açısından:
 - Maaş müşterileri = Potansiyel bireysel bankacılık müşterisi
 - Getirinin bir kısmı promosyon olarak dağıtılıyor
 - Prestij kurumların varlığı
 - Maaş ödeme hizmetlerinin etkisi **→** Bireysel bankacılık

İLGİLİ PAZARLAR

- ÜRÜN PAZARI : Değerlendirmede değişiklik olmayacaktır:
 - (?) Bireysel bankacılık hizmetleri
 - (?) Maaş ödeme hizmetleri

- COĞRAFİ PAZAR : Türkiye

- 2009 yılı verileri
 - Maaş ödeme tutarı : 100 milyar TL
 - Promosyon tutarı : 688 milyon TL

TESPİTLER ve DELİLLER

- Yİ'de bulunan belgeler (274 adet):
 - 2001 - 2009 yıllarına ait belgeler
 - Bankalar
 - Erdemir
 - THY

- Görüşmeler
 - + Ulus Devlet Hastanesi

TESPİTLER ve DELİLLER

1. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 1.5.2001 tarihinde Akbank, Pamukbank, İş Bankası ve Garanti Bankası'na gönderilen e-postada; 26.4.2001 tarihinde YKB Plaza'da yapılan ve YKB, Akbank, Pamukbank ve İş Bankası yetkililerinin katılımıyla¹² gerçekleştirilen "Maaş Ödemeleri" konulu toplantıda görüşülen hususlara ilişkin hazırlanmış bilgi notu bulunmaktadır. E-postada ayrıca, toplantıya katılan taraflarca bir sonraki toplantının Akbank'ın daveti üzerine 24.5.2001 tarihinde Akbank-Sabancı Center'da yapılmasına karar verildiği ifade edilmiştir.

Bilgi notunun giriş bölümünde toplantının amacının "maaş ödemelerine aracılık hizmeti nedeniyle kurumlara yapılan bağışların stabilizasyonu" olduğu belirtilmiştir.

TESPİTLER ve DELİLLER

1. Kurum ile banka arasında imzalanmış protokolün yürürlük süresi içinde, ilgili kuruma bir başka banka tarafından nakdi veya ayni bağış teklifi ve/veya kuruma veya personeline çeşitli tavizler içermekte olan herhangi bir teklif götürülmeyecektir.
2. Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokolün yürürlük süresi içinde, kuruma önceden yapılmış olan bir nakdi veya ayni bağış olmasa bile çalıştığı banka tarafından ara bağış yapılmayacak, kurumdan bu yönde gelen talepler çalışmakta olduğu banka tarafından uygun görülmeyecektir. Ancak kurum ile anlaşmaya bağlı olarak önceden belli bir takvime bağlanmış (aylık-yıllık vs.) nakdi veya ayni bağış ödemeleri bu kapsama girmeyecektir. Yine gerektiği takdirde ufak-tefek bazı taleplerin karşılanması bu kapsama girmeyecektir.
3. Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokolün yürürlük süresi içinde protokol, fesih yetkisi olan kurum tarafından fesih edilmesi halinde, teklif verme önceliği yine mevcut çalıştığı banka'nın olacaktır. Bu durumda diğer bankalar kurumun çalıştığı bankadan müsaade almadan anlaşma sağlamak amacıyla kuruma nakdi veya ayni bağış veya kuruma veya personeline çeşitli tavizler içeren herhangi bir teklif götürmeyecektir.

TESPİTLER ve DELİLLER

2. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 8.10.2001 tarihinde Akbank, İş Bankası, Pamukbank, Garanti Bankası, Koçbank, Vakıfbank ve Demirbank'a gönderilen e-postada; 13.9.2001 tarihinde Vakıfbank Genel Müdürlüğü İstanbul Temsilciliği'nde gerçekleştirilen "Maaş Ödemeleri" konulu toplantıda görüşülen hususlara ilişkin hazırlanmış bilgi notu bulunmaktadır.

TESPİTLER ve DELİLLER

Daha önce yapılan üç toplantıda mutabık kalınan konuların işleyişi üzerinde durularak; önceki toplantılarda mutabık kalınan;

“Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokolün yürürlük süresi içinde, ilgili kuruma bir başka banka tarafından nakdi veya aynı bağış teklifi ve/veya kuruma veya personeline çeşitli tavizler içermekte olan herhangi bir teklif götürülmeyecektir.” hususu üzerinde yeniden mutabakat sağlanmıştır. Protokol yürürlük süresi içinde, çalıştığı banka tarafından önceden yapılmış herhangi bir bağış bulunmasa bile bu uygulama geçerli olacaktır.

2. Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokolün yürürlük süresi içinde protokol, kurum tarafından fesih edilse dahi, diğer bankalar kurumun çalıştığı bankadan müsaade almadan anlaşma sağlamak amacıyla kuruma nakdi veya aynı bağış veya kuruma veya personeline çeşitli tavizler içeren herhangi bir teklif götürmeyeceklerdir.

TESPİTLER ve DELİLLER

18. YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan "Kamu Kurumlarının Tele Bordro Bağış Taleplerinde Koordinatör Bağış Yetkisi" konulu, 2002 yılına ait olduğu anlaşılan

Akbank, Pamukbank, İş Bankası, Vakıfbank, Garanti Bankası, Koçbank ile Bankamız arasındaki centilmenlik anlaşması gereğince anlaşma kapsamındaki bankalar ile devam eden protokolü olan kurumlara protokol süresi içinde, kurum tarafından feshedilse dahi teklif verilmeyecektir. Ancak protokolü olmayan, protokol süresi bitmiş (temdit etmemiş olması gerekir) veya bitimine en fazla 2-3 ay kala teklif verilebilecektir. Protokol bitimine 2-3 ay kala verilen teklifler dahi kurumla ilgili diğer banka arasındaki mevcut protokolün bitim tarihinden itibaren geçerli olmalıdır.

Centilmenlik Anlaşmasına aykırı olarak teklif verilmesi ve bağış ödenmesi durumunda ilgili bankanın itirazı halinde kurumla çalışmamızı bırakmak zorunda kalacağımızdan yapılan bağış şube zararına kaydedilecektir. Pamukbank'ın müşterileri için özel durumlar hariç (Yönetimimizin mutabık kalacağı) teklif verilmeyecektir."

TESPİTLER ve DELİLLER

55. Garanti Bankası'nda yapılan yerinde incelemede alınan 20.4.2005 tarihinde Garanti Bankası tarafından Denizbank'a gönderilen e-postada, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Maaş ödemelerinde bankalar olarak etik çerçevede hareket etmek ve özellikle de kurumların bankalar arasında oluşabilecek ilişki kopukluğundan haksız yarar sağlamasını engellemek amacıyla özellikle belli başlı bankalarla koordineli hareket ediyoruz.

Elbette rekabet koşullarında bu işbirliği fiyatlama tarafında değil, ancak hukuki olarak netleştirilmiş konularda işbirliği olarak yansıyor.

Bu çerçevede de, eğer diğer bankaca imzalanmış olan bir protokolden habersiz olarak aynı vade için maaş ödemesi teklifi verilmişse, bu teklif geri çekiliyor.

Bu yazılı bir anlaşma kapsamında değil, bu bankaların üst yönetimlerince alınmış olan idari karar dahilince yürütülüyor.

TESPİTLER ve DELİLLER

115. Finansbank'ta yapılan yerinde incelemede bulunan ve Denizbank'tan YKB, Garanti Bankası, İş Bankası, Akbank ve Finansbank'a gönderilen 27.4.2005 tarihli e-postada, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Bugün telefonda konuştuğumuz gibi; erdemir Haziran ayında maaş ödemeleri için ihaleye çıkacağını bildirmiş ve teklif istemiştir. Bu sefer 7500 personeli 7 bankaya eşit böleceğini belirtmiştir.

Denizbank olarak; eğer 7 banka da eşit sayıda personelin maaş ödemesine aracılık edecekse, Erdemir'e hepimizin mutabık kalacağı aynı bağış tutarını teklif edebiliriz düşüncesindeyiz.”

Bu e-postaya cevap olarak Finansbank'tan gelen 28.4.2005 tarihli e-postada, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“...Banka olarak önerinize sıcak bakıyoruz Ortak teklif rakamı oluşturmanın hepimize maliyet avantajı sağlayacağı ortada.

Öneriyi ilettiğiniz tüm Banka'larla mutabakat sağlanırsa tarafımıza bilgi verilmesini rica ediyoruz. Bu aşamadan sonra bağış rakamının belirlenmesi için ortak çalışmaya hazırız.”

SAVUNMALAR (Esasa İlişkin)

- Kurulun görev ve yetkisi
- Bankacılık sektörünün kendine has nitelikleri
 - İstikrar – Rekabet dengesi
 - Bankacılığın diğer sektörlerden farklı olduğu
- 9. maddenin uygulanması gerektiği
- Rekabetin engellenmediği, riskin önüne geçildiği ve muafiyet tanınabileceği
- Haksız rekabet
 - TBB etik ilkeleri
 - Eski ve Yeni TTK açısından

İHLALE İLİŞKİN

- Centilmenlik Anlaşması (2001)
 - Özel firmalara promosyon verilmemesi
 - Protokolü devam edenlere teklif verilmemesi
 - Verilse dahi geri çekilmesi
 - Verilirse zarar yazılması

- Erdemir ihaleleri (2003, 2005, 2006, 2008)
 - 2005'te 7 banka
 - 2006 ve 2007'de 8 banka (+ Oyakbank)

- THY ihaleleri

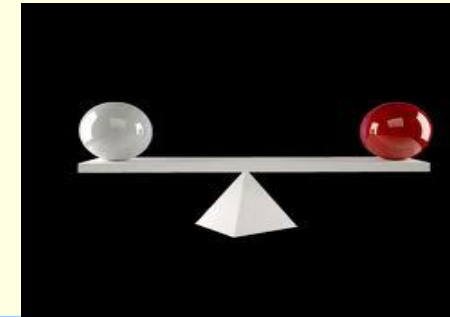

KARAR SONUCU

- 4. madde ihlali
- Muafiyet yok
- Pamuk ve Koç zamanaşımı

- Diğer ihlaller kategorisi
- Bireysel bankacılık gelirleri

FARKLI / KARŐI OYLAR

- Muafiyet başvurusunda bulunulması durumunda muafiyet alınabileceği mülahazasıyla farklı gerekçe
- Ceza için bankaların ürün pazarı yerine tüm ciroları esas alınmalıdır
- İhlal olmakla birlikte muafiyet alabilecek bir eylem olduğu için ceza verilmesine gerek olmadığı
- Ceza yönetmeliğinin üyelerin ceza miktarına ilişkin kanaatlerini belirleyemeyeceği

SON SÖZ ...

Sabrınız için teşekkürler ...

